

אוגדן בטיחות לפרחי הוראה

מבוא

פרחי הוראה יקרים,

שמח להניח לפניכם אוגדן בטיחות ובו תיאור גישתנו המקצועית – המעצבת את נדבך הבטיחות במערכת החינוך, לצד הוראות ומידע בסיסיים, לקראת כניסתכם הראשונית לעבודה במוסדות החינוך.

בראייתנו, את הבטיחות כשזורה בכל פעילות בעשייה החינוכית, אנו מאמינים כי חשיפתכם למידע זה, בליווי יוח ההדרכה, ובהעמקה נוספת שתחשפו אליה בהמשך, אם בהתעדכות מתמדת בחוזרי המנכ"ל, ובהדרכות רענון בטיחותיות, לכלל המידע בתחום, אני תקווה, כי כל אלה יסייעו לבנות תפיסת בטיחות כוללת, שתלווה את עשייתכם החינוכית בכל פעילות ופעילות.

כמי שהורים יפקידו בידם את שלליהם, וילדיהם, אני סומך על שיקול הדעת שתפתחו, שייסייע לכם לבחור בדרך אחראית, המושתתת על תפיסת עולם מקצועית, ותנהגו במידת הזהירות, הרצינות, המעורבות, הרגישות ותשומת הלב הראויים לנושא הבטיחות.

בהיות הבטיחות, נושא שהנטייה להעביר את האחריות עליו, מבעל תפקיד אחד לשני וממוסד לרשות, אני תקווה כי תבנו בתוך עצמכם מחויבות ואחריות ראויים בהתאם להנחיות כל בעלי התפקיד במערכת החינוך. עמידה בכל הדרישות המקצועיות, תוך הצבת דוגמה אישית לסביבתכם בכל הקשור למימוש התנהגות בטיחותית ראויה, יעצבו הנהגה חינוכית ראויה בדרך המשלבת כל עשייה בצעדים בטוחים.

בטיחות כחלק מכל עשייה יומיומית, תסייע בהפחתת מפגעי בטיחות, תחנך לחיים בטוחים ותעצב התנהגויות בטוחות בבית במוסד החינוכי, ותהדהד לחברה בה הבטיחות היא ערך מרכזי לו מחויבים כולנו.

בהצלחה
רוחם זהבי
מנהל וממונה לביטחון ארצי

ה.ב. איכות וזמנות בע"מ
ת.ד. 1717 רעות 71908 טלפון: 08-9768999 פקס: 08-9760735
דוא"ל: hb@hbsafety1.com
אתר: www.hb-safety1.com

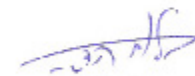

הבטיחות הינה חלק אינהרנטי מחיי הפרט בחברה באשר הוא, בין אם הינו תלמיד, מחנך, מנהל, מורה, הורה, עובד, מטיל או מצוי בכל פעילות שיגרתית בחיי היום יום. איננו מרבים לעסוק בנושא באופן ממוקד אך חובה עלינו להטמיע אותו כחלק משיטת החשיבה וההתנהלות שלנו בכלל העשייה היומיומית. מערכת חינוך ראויה, המספקת סביבה בטוחה, ואשר נהגים בה על פי מירר המאמץ לקיום חיים בבטיחות מלאה, מהווה את התשתית לחינוך והוראה במובנם הרחב ביותר. הסרת מפגעי בטיחות באופן רציף, התמודדות עם סיכונים בטיחותיים כדרך חייט, והונחהגות המכילה מימדי אחריות אישית ולחיי האחרים (בין שהם תלמידים או מבוגרים), הם עניינם של אוגדן זה.

בראשיתו הנחנו לפניכם הגדרות בסיסיות לתחום הבטיחות ולהגדרת המושג תרבות בטיחות, ומאפייניה, בהמשך מאמר המתאר את המעבר מבטיחות מונעת לבטיחות מעצבת, המבנה את מיקומה של הבטיחות כחלק מעשייה חינוכית, ובהמשך אוסף של מידע והוראות לקיום חיים בטוחים בתוך מערכת הבטיחות.

ביום ההדרכה, נאתגר את הדילמות המרכזיות בבטיחות בעבודת המורה בידע מקצועי ובדין פעיל, אשר יאפשרו לכם לגבש גישה ראויה בה תצטיידו לקראת כניסתכם למוסדות החינוך בארץ.

בהצלחה,

הדס בלום,
מנכ"ל ובעלים
בשם צוות החברה

בטיחות - תחום העוסק בזיהוי, הערכה, מניעה, בקרה וחיזוי של הסיכונים והמפגעים הבטיחותיים המצויים בסביבת הפעילות או הנוצרים כתוצאה ממנה, ואשר יכולים לגרום פגיעה או נזק לרכוש בעטייה של תאונה.

3 מעגלי הבטיחות:

1. מעגל הליבה – ניהול סיכונים – זיהוי הערכה ושליטה בסיכונים
2. ניהול הבטיחות והבריאות - המתכנן והמוודא את יישום ניהול הסיכונים (מדיניות, תכנון, יישום והערכה)
3. מעטפת - **תרבות ואקלים** - ערכים, אמונות עמדות והתנהגויות.

המושג תרבות בטיחות, נטבע ב - 1986 בעקבות אסון צ'רנוביל והוגדר ע"י איגוד תעשיית הגרעין כתוצר הערכים, הגישות, התפיסות ותבניות ההתנהגות של היחיד והקבוצה, המהווה בסיס המחויבות ועיצוב ההתנהלות, של הבריאות והבטיחות בארגון.

תרבות בטיחות - מסגרת בעלת 3 אספקטים ראשיים (Cooper, 2000):

- אספקטים פסיכולוגיים – "מה אנשים חושבים" – ערכים אמונות ותפיסות של פרטים וקבוצות (בשנת 1980 מטביע חוקר ישראלי בשם דב זוהר מהטכניון את המושג "אקלים בטיחות")
- אספקטים התנהגותיים - "מה אנשים עושים" – פעולות והתנהגויות הקשורות לשמירה על כללי הבטיחות, הבריאות והזהירות הננקטת עפ"י הנהלים וההוראות
- אספקטים מצביים – "מה יש לארגון" – איך מנהל הארגון את הבטיחות - מדיניות, נהלים, תהליכים, מבנה ארגוני ומערכות ניהול בטיחות ובריאות

דו"ח מחקר שפורסם בשנת 2005, ע"י ארגון אירופי בשם - **Health and safety Executive**, המבוסס על סקר ספרות מקיף בתחום הבטיחות מונה 5 מאפיינים מרכזיים של תרבות בטיחות:

- **מנהיגות** - המידה בה ההנהלה הבכירה מפגינה מנהיגות, מחויבות ומעורבות בבטיחות. מנהיגות בטיחות מופגנת היא תנאי להוצרות תרבות בטיחות חיובית בכל ארגון.
- **תקשורת** – תרבות בטיחות חיובית מחייבת ערוצי תקשורת מלמטה למעלה (bottom – up) – להביא לידיעת ההנהלה קיום מפגעים וגורמי סיכון, ומלמעלה למטה (top down) – מדיניות מתועדת, מידע על גורמי סיכון ואופן ההתגוננות, פרסומים, הפצת לקחים. כמו כן, קיום תקשורת רוחבית ומתן משוברים על פניות ודיווחים בענייני בטיחות.
- **מעורבות ושיתוף** - שיתוף בתחקירים, סיורים, הליכי ניתוח סיכונים, עידוד ביטוי עמדות והתייחסות, שיתוף בקבלת החלטות, שיתוף בועדות בטיחות.
- **תרבות למידה** – מאפשרת לארגון לזהות, להבין ולשנות מצבים ותנאי עבודה לא בטוחים. הביטוי שלה הוא בקיום הליכי חקירת תאונות ואירועי בטיחות, בהפקת לקחים וביישום פתרונות טובים. עידוד שיתוף ידע והעברת מידע, קיום שוטף של מדידות והערכות מצב בטיחות ואקלים הבטיחות לאיתור נקודות תורפה וטיפול בהם.
- **עמדות כלפי אשמה** - דגש יתר על האשמת הפרט עקב שגיאות וטעויות, על חשבון תיקון ושיפור מערכות לקויות בארגון (וויטינגהם, 2004). תרבות המטילה אשמה על מחדל בטיחותי על העובד שביצע את השגיאה, במקום לאתר את הגורמים המערכתיים השורשיים ואת גורמי הניהול שאיפשרו כשל זה. בתרבות של נשיאה באחריות, אין הטלת אשמה, אך יש בהחלט נשיאה באחריות של כל עובד לנושאי הבטיחות ולכשלי הבטיחות. קיימות איכויות מנוגדות בין תרבות האשמה לתרבות נשיאה באחריות. תרבות האשמה: שיפוט, חוסר אמון, הצטדקות, כעס, פחד, עונש. תרבות נשיאה באחריות: כבוד, אמון, בירור וחקירה, מתינות, סקרנות, הדדיות.

מבטיחות מונעת לבטיחות מעצבת במוסדות חינוך

רקע

יש להבחין בין שתי גישות עיקריות לבטיחות: גישה מונעת וגישה מעצבת. **הגישה המונעת** הינה הגישה המסורתית לבטיחות. היא המודדת את רמת הבטיחות בעיקר לפי נתוני ההיפגעות מתאונות. לפי גישה זו, אם לא נגרמות תאונות (או אם נגרמות "מעט" תאונות) המטרה מושגת ורמת העניין לעסוק בבטיחות יורדת. גישה זו הינה הגישה השלטת במערכת החינוך בכל הקשור להבטחת הבטיחות במסגרת מוסדות חינוך. אפיוני הגישה המונעת הם:

- 1) התייחסות חד ממדית השמה במרכז את הממד הסביבתי [הסרת מפגעים ויצירת תנאים בטוחים],
- 2) התמקדות במה שקורה בהווה במסגרת המוסד החינוכי;
- 3) העוסקים בבטיחות הם בדרך כלל אנשי מינהל ואחזקה(אב הבית, סגן מנהל, בדיק ואחזקה);

הגישה המעצבת היא גישה רב ממדית. היא קושרת בין דפוסי ההתנהגות לבית היכולת להבטיח את הבטיחות. זו גישה השלטת במערכת החינוך בכל הקשור לחינוך לבטיחות בדרכים, חינוך לבריאות, כישורי חיים ומניעת אלימות. עיצוב של דפוסי התנהגות הוא תהליך חינוכי רציף ובלתי פוסק. תהליך זה כולל הקניה, דוגמה אישית, השקעה, תשומת לב, הקצאת אמצעים, דגשי פעילות של מורים ועוד.

אפיוני הגישה המעצבת הם:

- 1) מתן דגש על הממד הערכי וההתנהגותי;
- 2) התמקדות הוליסטית בחיי התלמידים ובמה שעלול לקרות בכל עת במוסד החינוכי ובקהילה ;
- 3) העיסוק בבטיחות נושא אופי פדגוגי והעוסקים בנושא הם חלק מצוות ההוראה (מחנכים, מורים, גננות);

הגדרה חדשה לחינוך לבטיחות

לפי הגישה המעצבת, ניתן להגדיר מחדש את מהותו של החינוך לבטיחות, באופן הבא:

- א. החינוך לבטיחות הינו תהליך התנסות לימודית מתמשכת המיועדת לעצב **התנהגות תומכת בטיחות** מתוך בחירה;
- ב. החינוך לבטיחות מכשיר את התלמידים לאחריות אישית ולהתנהגות בטוחה, הוא נועד לעזור לאדם ולתמוך בו כדי שיוכל להשיג **ביוזמתו שלו** ובאמצעות פעולותיו רמת בטיחות אופטימאלית.
- ג. "התנהגות תומכת בטיחות" בשונה "מהתנהגות בטוחה", מדגישה את הצורך בהתערבות ובמתן תמיכה לפרט כדי שיוכל לשנות את התנהגות מסוכנת של עצמו .
- ד. התנהגות תומכת בטיחות מבטאת תפיסה לפיה מחובתו של כל אחד לסייע לזולתו וגם לקבל את התמיכה/הסיוע של האחר (עמית או מבוגר- באופן חיובי).
- ה. התנהגות תומכת בטיחות רואה בערכים כמו אכפתיות , אחריות, ערבות הדדית, עזרה לזולת ערכי יסוד שהפנמתם היא ערובה לתפקוד ראוי של הפרט בנושא הבטיחות.מכאן נגזרת ההלימה של הגישה המעצבת שעיקרה תהליך חינוכי מתמשך ורציף המכוון לרכישה והפנמה של ערכים הבאה לידי ביטוי בהתנהגותו של הפרט ובאופן חשיבתו.
- ו. חינוך לבטיחות אינו עושה הבחנה בין סוגים שונים של בטיחות, גם חינוך לבריאות, מניעת אלימות והתמודדות עמה, נכללים בחינוך לבטיחות. הבטיחות היא ערך יסוד שיש להקנותו בכל הקשריו .
- ז. חינוך לבטיחות כולל, כמובן, גם הקניית ידע ספציפי, כמו כללי התנהגות של הולך רגל, כללי התנהגות בהפסקה בשיעור חינוך גופני ובטיול, אולם הקנייה זאת חייבת להיעשות בהקשר הרחב של בטיחות.

הרחבת המושג "בטיחות"

המעבר לבטיחות מעצבת יאפשר את הרחבת המושג בטיחות ולהחילו גם על מניעת אלימות ובריאות. הרחבה זו מתאפשרת מהטעם הפשוט שגם מהויות אלו (מניעת אלימות ובריאות) הינן התנהגותיות. נזכיר כי במערב ובפרט במדינות רבות בארצות הברית, המושג בטיחות כולל זה מכבר את שלושת המרכיבים שהוזכרו.

מרכיבי החינוך לבטיחות

על מנת לעצב התנהגות של תלמיד/ה, יש צורך להרחיב את תחומי החינוך לבטיחות ולכלול בו לפחות את עשרת המרכיבים האלה:

ידע ושפה - הקניית ידע של מושגי יסוד חדשים כמו "תאונה", "בטיחות", "כמעט ונפגע", "שגיאה", "אבדן שליטה" כדי לשפר את היכולת של התלמידים להבין את אשר סובב אותם ולתפקד כראוי.

סביבה הולמת חינוך - דאגה לסביבה נקייה, מאורגנת וחופשית ממפגעים וליקויים. סביבה כזו מקרינה על התנהגות הנמצאים בה ומעודדת התנהגות שיש בה כבוד לאדם ולצידו.

שיתופיות של הקהילה - יצירת מפגשים מונחים בין תלמידים לבין הורים, בין תלמידים למנהיגים, לאנשי כלכלה, לאנשי איכות סביבה ודמויות מובילות בקהילה על מנת להשפיע ולהיות מושפעים, על מנת לחזק מחויבות הדדית לערך ההתנהגות הבטוחה.

דוגמה אישית - הפגנת התנהגות תומכת בטיחות בעיקר על ידי המורים ואנשי הסגל. הפגנה הלכה למעשה של התנהגות כזו תעודד תלמידים לנקוט באותה גישה, תקטין פחד ו"בושה" לנהוג בצורה בטוחה ותחזק את ההשפעה של המרכיבים האחרים של ההתנסות הלימודית.

הערכה ומתן חיזוקים - הפגנת הערכה של ההנהלה, המורים והסגל להתנהגות מובילה של תלמידים בתחומי הבטיחות. ההערכה יכולה להיות בדרך של פרס, תעודה, מילה טובה, "נקודות זכות".

יישום - התנסות מעשית של תלמידים בעשייה בטיחותית כמו סיורי בטיחות, משמרות הזה"ב, ובכלל זה הערכת סיכונים ו/או צפייה מראש של סיכונים בתחומים שונים והתנהגות בהתאם.

חניכה - מתן הסבר, הדרכה והדגמת תגובה של כל בעל תפקיד – קבוע ומזדמן- (מורה תורן, מורה מקצועי, מחנך, מלווה בטיול, אחר), המבחין בהתנהגות מסתכנת או מסכנת. עוצמתה של החניכה הנה רבה במיוחד משום שהיא משלבת בין התגובה (להתנהגות לא רצויה) לבין האכפתיות והדאגה לתלמיד.

עידוד מעורבות פעילה - יצירת הזדמנות לשתף כמה שיותר תלמידים בעשייה בטיחותית בפועל (כמו השתתפות בוועדת בטיחות בית ספרית, השתתפות בוועדת בטיחות שכבתית, מינוי נאמני בטיחות לקראת פעילות חוץ בית-ספרית, מינוי תלמידים חונכים, עידוד תלמידים לדווח אודות מפגעים ומצבים מסוכנים ועוד).

עקביות במסרים – הימנעות ממסרים סותרים (כמו למשל, להסביר את חשיבות הבטיחות בכיתה או במעבדה בשעה שבכיתה שקעי החשמל שבורים וחשופים) ואחריות הצוות החינוכי לניהול סביבה שבה המסרים הנאמרים והנכתבים תואמים את המסרים המועברים בסמוי, באופן עקיף או בגלוי בהתנהגות המורים והסגל. אם תמונה אחת שווה אלף מילים, הרי שהתנהגות שווה כפליים.

אפס סובלנות - הפגנת נחישות ותקיפות בכל הקשור באי קבלה של חציית קווים אדומים הקשורים להתנהגות מסתכנת או מסכנת. הדגשת המסר לתלמידים כי בבית הספר שלהם אין מקום להתנהגות מסתכנת או מסכנת. ייזום פעילות של הנהלת המוסד הן לקבלת הגיבוי התמיכה של ההורים והקהילה לגישת "אפס סובלנות" והן לעידוד מעורבות של המבוגרים המשמעותיים בהקניית ערכי היסוד של התנהגות בטוחה. על הנהלות מוסדות החינוך לפעול ולקבל את התמיכה של ההורים לגישת "אפס סובלנות". גיבוי ההורים והקהילה יקבל ביטוי, למשל, בתמיכה שלהם בהרחקת תלמיד מבית הספר למספר "ימי הרהורים" או בהיחלצות של ההורים לסייע לבית הספר להקנות את הערכים החשובים כל כך. יחד עם זאת מומלץ, לא להפוך תלמיד שהורחק או שהתקיימה כלפיו פעולה מתערבת ל"שעיר לעזאזל". הניסיון מלמד והמוסר דורש כי לתלמיד שהיה מעורב בתקרית "אפס סובלנות" יכול להפוך לשגריר הטוב ביותר ולנושא מסר, וכידוע, "במקום שבעל תשובה אחד עומד...".

הבטיחות המעצבת כהעצמה חינוכית

ההגדרה המחודשת של החינוך לבטיחות והמעבר מדגש סביבתי (צר) לדגש פדגוגי (רחב, רב מימדי), מהווה הזדמנות להעצמה חינוכית. לא עוד "חברה, היזהרו" אלא "חברה, התנהגו". העיסוק הרב מימדי יחייב את כולנו "להגדיל את הראש" ולהבין כי אנו, בהתנהגותנו ובהתנהלותנו מکتיבים את התוצאה האם אנו מגדלים דור של "חפיפניקים" או דור של אנשים מעורבים, דואגים ואכפתיים.

המעבר לבטיחות המעצבת יביא לשיפור מתמיד במערכת החינוך שכן מעבר זה כרוך בהגברה הולכת וגוברת של המעורבות של כולם, במערכת החינוך ומחוצה לה, בהשגת מטרות החינוך.

אימוץ נקודת המבט המעצבת יביא גם לחסכון במשאבים שכן הוא חוצה גבולות סקטוריאליים. משאבים המוקצים לחינוך לבטיחות בדרכים, לכישורי חיים, למניעת אלימות, לבטיחות סביבתית ועוד, ירוכזו וישמשו את המאמצים להשגת המטרות המשותפות של החינוך לבטיחות.

מתוך חוזרי מנכ"ל

תוכנית לחינוך לבטיחות

רקע

התנהגות בטיחותית איננה מתמצה בציות לחוקים ולתקנות. זוהי דרך חיים המתבטאת בבחירה

בשיקול דעת ובלקיחת אחריות של האדם לא רק לעצמו אלא גם לזולתו.

מטרת התכנית

להקנות לתלמידים את ערכי הבטיחות כתוכן חיים המתחייב מערך חיי-האדם ומהחתייה למציאות ולכונם ליישום כללי ההתנהגות הבטיחותיים בבית, במוסד החינוך וברשות הרבים.

עקרונות ותחומי פעולה

השגת מטרות החינוך לבטיחות תתבסס על יישום העקרונות המובאים להלן:

- לימוד כללי בטיחות ודרכי התנהגות למניעת תאונות כחלק בלתי נפרד ממערכת השיעורים המקצועיים העיוניים והמעשיים
- מתן דוגמה אישית של המחנכים והמורים ויצירת אווירה מתאימה להטמעה ולהפנמה של ערכים ושל לקחים בתחומי הבטיחות
- יצירת זיקה בין האחריות האישית של התלמידים לבין הבטיחות, בין היתר באמצעות עידוד התלמידים להשתלב בפעילויות כמו ביטחון שוטף, עזרה-ראשונה, כיבוי-אש, ועדות בטיחות, זהירות בדרכים, אגודת בריאות, נאמני-רכוש, המשמר האזרחי ופעילויות דומות אחרות
- הקניית ידע והבנה של הוראות בטיחות כחלק מובנה בכל אחד מהמקצועות שנדרשת בהם פעילות מעשית או גופנית כלשהי
- עריכת סקרי סיכונים על ידי התלמידים בהובלה ובחניכה של המחנכים והעברת הממצאים להנהלת מוסד החינוך כדי שתעדכן את התלמידים בפעולות המתקנות שבדעתה לנקוט בעקבות ממצאים אלה
- ניתוח אירועי "כמעט נפגע" ואירועים שהתרחשו במוסד החינוך והעברת המלצות לפעולות מתקנות לידי ועדת הבטיחות והגיהות המשותפת של המוסד החינוכי
- העדפת עידוד ביצועי בטיחות מעולים על פני תגובה מענישה על תקלות ועל "עברות" בטיחות.

עידוד ביצועי בטיחות ואיכות מעולים

משרד החינוך מעודד חיזוק התנהגויות נכונות. גישה זו זוכה לתמיכה רחבה בקרב מומחים לניהול בטיחות ברחבי העולם המערבי ומיושמת בהצלחה בארגונים מתקדמים רבים.

משרד החינוך ממליץ לקשור בין הבטיחות לבין האיכות כתפיסת עולם. קישור כזה מעניק משמעות חדשה למושג בטיחות ומעודד מחויבות אישית להתנהגות נכונה. במסגרת גישה זו

ינהיגו מוסדות החינוך בישראל "פרס בטיחות ואיכות" שנתי מטעם מנהל מוסד החינוך. הפרס יוענק לכיתות וליחידים באופן הזה:

- פרס שכבתי יוענק לכיתה בשכבה שגילתה יזמה והפגינה הישגים מיוחדים בתחומי הבטיחות.
- פרס אישי שכבתי לבטיחות יוענק לתלמיד מצטיין בתחומים אלה מכלל התלמידים בשכבה.
- פרס מוסדי לבטיחות יוענק לכיתה שהצטיינה ונבחרה מתוך כלל הכיתות שזכו בפרסים השכבתיים.
- פרס מוסדי לבטיחות יוענק לתלמיד שהצטיין ונבחר מתוך כלל התלמידים שזכו בפרסים השכבתיים.
- פרס מצוינות בבטיחות יחולק למוסד שינצח בתחרות הארצית. משרד החינוך יקבע מדדים משותפים פנימיים להצטיינות וכן את הסוג ואת האופי של הפרסים ויפרסם אותם באמצעות המחוזות לכלל מוסדות החינוך. מיון מוסדות החינוך וקביעת הציונים יעשו לפי סוג המוסד, אופיו וגיל התלמידים. תהליך הבחירה ואבני הדרך ייקבעו בנוהל פנימי של מוסד החינוך. בנוהל זה יפורטו, בין השאר, המועדים לחלוקת הפרסים ואופי המעמד. מנהלי מוסדות החינוך יזמינו לטקס חלוקת הפרסים את נציגי ההורים וגורמים חיצוניים המשפיעים על מוסד החינוך והמקיימים עמו יחסי גומלין, ובפרט את ראש הרשות המקומית ואת מנהל מחלקת החינוך, וכן את נציגי המשטרה, כיבוי האש, לשכת הבריאות המחוזית וגופים נוספים שנטלו חלק בסקרי ההנהלה, בסקרי הרשות המקומית ובמבדקים חיצוניים. משרד החינוך ישאף להעמיד לרשות מוסדות החינוך תקציבים מיוחדים לפרסי איכות ובטיחות. הסכומים שיוקצבו יפורסמו לקראת כל שנת לימודים.

שיתוף הקהילה והורים

נוסף למפורט לעיל וכדי לחזק את מחויבות הקהילה והורים לבטיחות יפעלו מוסדות החינוך כדלקמן:

- הרשות המקומית תיזום ימי עיון, תחרויות ופעולות אחרות להגברת תודעת הבטיחות בקרב מוסדות החינוך שבתחומה. במידת הצורך תסתייע הרשות המקומית בפעולותיה באחראי לבטיחות בלשכה המחוזית של משרד החינוך.
- הנהלת מוסד החינוך תפעל לשיתוף הורי התלמידים בפעילות הסברה והדרכה ובכל פעילות אחרת להבטחת שלומם ובטיחותם של התלמידים. שיתוף ההורים ייעשה על ידי עידודם להתנדב לפעילויות שונות, כגון שיפור ושיפוץ מבנים, כיתות, מתקנים וכד', וכן להשתתף בליווי טיולים וסיורים ובתכניות לימוד שונות.
- הנהלת מוסד החינוך תשלב הורים בוועדת הבטיחות המשותפת.

השתלמויות וימי עיון

השתלמויות בנושא הבטיחות תיערכנה במסגרת ההשתלמויות הנערכות מטעם המחלקה להשתלמות עובדי-הוראה, מטעם הממונה על הבטיחות בלשכה המחוזית או מטעם כל גורם מוסמך אחר.

בארגון ימי עיון לתלמידים אפשר להסתייע בממונה על הבטיחות בלשכה המחוזית. אפשר לשלב מרצים ומדריכים, סרטים מקצועיים, שקפים ושקופיות, וכן לארגן תערוכת מוצגים של ציוד מגן ולחלק חומר הסברה, ספרות מקצועית ואמצעים דומים אחרים.

הסברה לתלמידים לקראת חופשת הקיץ

לפני יציאתם של התלמידים לחופשת הקיץ יקיימו מחנכי הכיתות הסברה והדרכה בכללי הבטיחות כדי לספק לתלמידים הבנה של הסכנות האופייניות במהלך חופשת הקיץ וידע בדרכים למניעתן. ההסברה תותאם לגיל הילדים, והיא יכולה לשאת אופי של שיחה, סדנה המועברת על ידי התלמידים עצמם (בכיתות הגבוהות) או כל אופי אחר, לפי שיקול דעתו של המורה המחנך.

ההסברה תתמקד לפחות בתחומים המפורטים להלן:

שחייה בים

- יש להתרחץ אך ורק בחוף רחצה מוכרז ובפיקוח מציל. יש להישמע להוראותיו ולשחות בשטח שנקבע על-ידו.
- יש להכיר את צבעי הדגלים ואת משמעותם:
 - דגל שחור - הרחצה אסורה
 - דגל אדום - הרחצה מסוכנת
 - דגל לבן - הרחצה מותרת.
- יש לשמור על קשר עין עם בני-המשפחה, עם החברים או עם מתרחצים אחרים.
- יש להשתמש בתכשירי הגנה למניעת נזקי השמש.
- על שפת הים יש לחבוש כובע, להימנע משהייה מופרזת בשמש ולהרבות בשתייה.
- אין להיכנס למים אחרי האוכל.
- אין להיכנס למים לאחר שקיעת החמה.
- יש לשמור על הניקיון הסביבתי; חוף נקי מגביר את ההנאה לשוהים בו.

מאגרי מים, ברכות דגים, ברכות השקאה ומקורות מים בלתי ידועים

במאגרי מים, בברכות דגים, בברכות השקאה ובמקורות מים בלתי ידועים קיימת סכנת טביעה, ואסור לרחוץ בהם.

טיולים (משפחתיים או קבוצתיים)

מומלץ שטיול עם המשפחה או בקבוצה מאורגנת יהיה בהדרכת מדריך מבוגר, שהוא בקיא בעריכת טיולים ובמסלולים.

יש להצטייד בפריטים אלו:

- כובע, רצוי רחב-שוליים
- מימייה מלאה במים (רצויה מימייה נוספת)
- מפת מסלול הטיול (מומלץ לסמן על המפה תחנת משטרה, בית-חולים ויישובים במסלול הטיול; מומלצת מפה בקנה מידה של 1:50,000 לפחות)
- ציוד עזרה-ראשונה (על פי התכולה המפורטת בתיק המע"ר)
- פנס כיס תקין
- שקיות מפלסטיק לריכוז שאריות מזון
- תרמיל קטן.

מחשש מהכשת נחשים ועקרבים יש להימנע מהכנסת ידיים מתחת לאבנים ומהליכה ללא נעליים.

מקררים עזובים

הכניסה למקררים עזובים בחצרות בתים או במגרשים מסוכנת ביותר, מחמת חוסר היכולת של הנכנס למקרר לפתוח את הדלת מבפנים, ומשום שאטימות המקרר מונעת את מעבר הקול ואי אפשר לשמוע קריאות לעזרה. למקרר מקולקל יש לעקור את הדלת.

אתרי בנייה, חורבות, בתים נטושים, בורות וחפירות

- אין להיכנס לאתרי בנייה מחמת הסכנה של נפילת כלי עבודה וחומרי בנייה מלמעלה ושל דריכה על מסמרים ועל משטחים בלתי יציבים.
- אסור לשחק על פיגומים ולטפל במכונות באתר הבנייה.
- אין להיכנס לבתים נטושים.
- אין להתקרב לבורות-סיד ולחפירות למיניהן, שכן קיימת בהם סכנה של מעידה ומפולת אדמה.

עפיפונים

מותר להעיף עפיפונים רק בשטח פתוח, שאין מעליו חוטי חשמל העלולים להתנתק ולסכן בכך את בעל העפיפון עצמו וגם עוברי-אורח.

קורקינט וגלגליות

קורקינט וגלגליות אסורים לשימוש בתחום בית הספר. רצוי אף לא להשתמש בהם בדרך לבית הספר ובחזרה.

חומרי נפץ, תחמושת וכלי ירייה וחפצים חשודים

איסוף חומרי נפץ ותחמושת "למזכרת", המשחק והטיפול בהם ופירוקם - כל אלה מסוכנים מאוד לחיי האדם וגם לסובבים אותו, ולכן הם אסורים. המשחק בכלי ירייה ובתחמושת המצויים בידי ההורים ברשיון אסור בתכלית האיסור. יש להרחיק את כלי הירייה מהישג ידם של ילדים קטנים. אין לגעת בעצמים בלתי מוכרים. על הנתקל בחפץ חשוד להזהיר עוברי-אורח ולהזעיק אנשי ביטחון למקום.

שימוש בכלי-בית חשמליים

- בשעת השימוש בכלי בית חשמליים יש לשמור על ידיים יבשות ולנעול נעליים.
- יש לוודא שהמכשיר וחוטי החשמל תקינים ולא פגומים.
- בהפעלת מכונת כביסה, מגהץ או מקדחה יש לעמוד על חומר מבודד (עץ, גומי) או על רצפה יבשה ולנעול נעליים.
- שימוש במקדחה חשמלית או בכל כלי עבודה חשמלי אחר מותר רק אם הכלי הוא בעל בידוד כפול ומערכת החשמל מוגנת על ידי מפסק פחת.

שימוש בכיריים של גז

- יש להרחיק חומרים דליקים מסביבות הלהבה והכיריים.
- יש להרחיק את הפנים ואת השיער מהלהבה.
- אין להושיט יד אל אחד מכלי הבישול מעל ללהבה. יש להסב ידיות, בפרט ארוכות, כלפי הקיר, הוא הצד הפנימי של הכיריים, כדי שהסיר לא יתהפך על המשתמש בו או על העובר בקרבת הכיריים.
- יש להקפיד על סגירת ברזי הכיריים וברז הביטחון בגמר הבישול.
- בדליפת גז יש לסגור מיד את ברז הביטחון ולאוויר היטב את המטבח ואת החדרים הסמוכים. אסור בתכלית האיסור להצית אש כלשהי, מחמת הסכנה של התפוצצות והתלקחות.

מניעת תעיה ואבדן הקשר עם בני-המשפחה (על שפת-הים, בטויל, בעת

התרחקות מחצר הבית)

יש לשנן לתלמידים הצעירים את מען ההורים (שם היישוב והרחוב ומספר הבית) ואת מספר הטלפון בבית ואצל שכנים או אצל קרובי משפחה.

חומרים רעילים

- אין לאכול פרות וירקות אלא לאחר רחיצתם במים ובסבון (או בדטרגנט), מחשש מחומרי הדברה.
- יש להיזהר בשימוש בחומרי ניקוי שונים ובלתי מוכרים. בבית שמצויים בו ילדים קטנים יש לשמור את חומרי הניקוי בארון נעול או מעבר להישג ידם.

- יש להרחיק תרופות מהישג ידם של ילדים, בפרט ילדים קטנים.

מדורות וסכנת שרפות

- יש לוודא שהמגרש המיועד למדורה נקי מקוצים ורחוק ממבנים ומחומרים דליקים. מומלץ להכין אמצעי כיבוי.
- אין להדליק גפרורים ולשחק באש ליד מכלי גז.
- אין להבעיר אש בשדה קוצים או במגרש גרוטאות.
- אין לשפוך דלק כלשהו על מדורה דולקת.
- יש לשבת במרחק בטוח מגצים מתעופפים ולהתחשב בזרמי רוחות.
- רצוי להקפיד ללבוש בגדים שאינם מכילים סיבים מתלקחים.

משחקים בחוץ

המשחק ברחוב מסוכן, גם כאשר אינו מתנהל על הכביש אלא סמוך לו. יש למצוא מקומות משחק המרוחקים מן הכביש, כגון חצר, גן ציבורי, מגרש פנוי (ללא אשפה או פסולת) וכיו"ב, אך אין לשחק במגרשי חנייה. אין לרוץ אל הכביש אחרי כדור או אחרי חבר.

נסיעה ברכב

- אין לנסוע בטרמפים.
- אין לעלות על מכונית ואין לרדת ממנה כשהיא בתנועה.
- אין להידחק אל פתח המכונית, אלא יש להיכנס אליה באופן מסודר, אחד-אחד.
- הנסיעה תהיה רק במצב ישיבה ורק במקומות המיועדים לכך (בשום פנים לא על דפנות כלי-הרכב או על המדרגות).
- אין להוציא את הראש או את הידיים דרך החלונות.
- אם יש צורך לחצות את הכביש לאחר הירידה מן המכונית. יש לחכות עד שהמכונית תתרחק מן המקום, או לחצות בזהירות, במרחק ניכר מאחוריה.

הסברה לתלמידים לקראת עונת הגשמים

הסכנות העיקריות בעונת הגשמים הן דלקות, חנק כתוצאה משהייה בחללים סגורים ובלתי מאווררים, סכנת טביעה במקומות מוצפים וסכנת היסחפות בדרכים הנחצות על ידי ואדיות (גשרים איריים).

לקראת עונת הגשמים יקיימו מחנכי הכיתות הסברה והדרכה בכללי הבטיחות כדי לספק לתלמידים הבנה של הסכנות האופייניות לתקופה זו וידע באשר למניעת התממשותם. ההסברה תותאם לגיל הילדים, והיא יכולה לשאת אופי של שיחה, סדנה המועברת על ידי התלמידים עצמם (בכיתות הגבוהות) או כל אופי אחר, לפי שיקול דעתו של המורה המחנך.

הבטחת הבטיחות במוסדות החינוך - בדיקות, סקרים ומבדקים

רקע

כדי להבטיח את יעילותה של מערכת ניהול הבטיחות והגיהות על הנהלות מוסדות החינוך לקיים בדיקות, מדידות, סקרים ומבדקים - הכול כמפורט במדריך לניהול הבטיחות והגיהות במערכות חינוך, בסעיף 245.1- של חוזר זה.

מטרת הנוהל

להנחות את הנהלות מוסדות החינוך כיצד לבצע את הבקרה, את המדידה ואת הבדיקה של ביצועי הבטיחות והגיהות במוסדם; זאת כדי להשיג יעדים אלו:

- לאפשר קיום שיטתי של הבקרה התפעולית ושל בקרת התיעוד
- לקבוע אם תכניות הבטיחות והגיהות אכן יושמו ואם היעדים של משרד החינוך ושל מוסד החינוך, אכן הושגו
- לבדוק שהבקרות של הסכנות אכן מיושמות ושהן מועילות
- לעודד יישום של תכניות ושל בקרת סכנות על ידי מתן משוב לכל הגורמים המעורבים
- לאפשר ייזום פעולות מונעות ופעולות מתקנות.

מדידה וניטור

הנהלות מוסדות החינוך תקיימנה פעולות מדידה וניטור שגרתיות ותכופות של ביצועי הבטיחות והגיהות כחלק מהעשייה הניהולית היום-יומית, נוסף לביצוע הערכת סיכונים כמשימה לימודית, קיום ביקורות מדגמיות על ידי יועצי הבטיחות של המחוז וסקר הרשות המקומית. להלן פירוט הסוגים והנושאים העיקריים של המדידה והניטור:

סוגים של מדידה וניטור

מדידה יזומה: מדידה של ביצועים כדי לבדוק את העמידה ביעדי התכנית להבטחת הבטיחות והגיהות של מוסד החינוך. הדבר נעשה באמצעות קיום תצפיות אודות התנהגות תלמידים בהפסקות; בדיקת בקיאות סגל ההוראה במדיניות להבטחת הבטיחות והגיהות של מוסד החינוך; מעקב אחר מספר המורים שעברו הדרכה או השתתפו בקורסים הקשורים לבטיחות, אחר כמה הצעות לשיפור בתחומי הבטיחות והגיהות ואחר הזמן החולף עד ליישום פעולות מתקנות; מדידה של משתנים נוספים על פי קביעת הנהלת מוסד החינוך.

מדידה מגיבה: מדידה של ביצועים כתגובה לתאונות, כמעט תאונות, פגיעה בבריאות, תקלות וראיות אחרות המצביעות על ליקויים בביצוע מהיבטים של בטיחות או של גיהות. כדוגמאות לניטור מגיב אפשר לציין מספר תאונות, מספר ימי היעדרות, תנאים לא בטוחותיים ותלונה של הורה או תלמיד.

תחומים של מדידה וניטור

מנהלי מוסדות החינוך יקיימו או ייזמו מדידה וניטור במהלך שנת הלימודים, כחלק מהתכנית להבטחת הבטיחות והגיהות.

פירוט התחומים בנוהל זה הוא חלקי, והוא כולל -

- ניטור התנהגויות תלמידים בשיעורים, בהפסקות, באירועים ובפעילות חוץ-מוסדית (כמו טיולים, ימי ספורט, פעילות שחייה, סיורים לימודיים וכד')
- ניטור מפגעי בטיחות וביקורות שגרתיות.

נוסף לפעולות הניטור והמדידה המנויות לעיל תתקיימנה במוסדות החינוך ביקורות בטיחות מטעם משרד החינוך, מטעם הרשות המקומית/הבעלות ומטעם גורמים חיצוניים אחרים כמו כיבוי אש, פיקוד העורף, האגף לפיקוח על העבודה (לעניין סדנאות במוסדות חינוך) וכן מטעם לשכת הבריאות המחוזית. ביקורות אלו תתקיימנה כביקורות סדירות ותתואמנה עם הנהלות מוסדות החינוך טרם ביצוען.

ניטור התנהגויות תלמידים

מנהלי מוסדות החינוך יקבעו כללים לניטור התנהגויות מסוכנות של תלמידים במהלך השיעורים, בהפסקות, באירועים ובפעילויות אחרות של מוסד החינוך (כמו טיולים, ימי ספורט, פעילות שחייה, סיורים לימודיים וכד'). הכללים יתייחסו במיוחד לתלמידים (אחריות הדדית של תלמידים) וכן לבעלי התפקידים האלה:

- מחנך הכיתה
- המורה התורן
- המורה המקצועי
- המדריך המקצועי
- אחראי הפעילות
- אב הבית
- מגיש העזרה הראשונה
- התלמיד התורן

תחומי האחריות והסמכות של בעלי התפקידים המנויים לעיל מפורטים במדריך לניהול הבטיחות במערכת החינוך (ראה סעיף 245.1 - בחוזר זה) וכן בהוראות בטיחות ספציפיות.

ניטור מפגעי בטיחות וביקורות שגרתיות

הנהלת מוסד החינוך, הנהלת המחוז, הרשות המקומית (או הבעלות) וגורמים חיצוניים אחרים יקיימו פעולות לניטור מפגעי בטיחות באופן הזה:

הנהלת מוסד החינוך

- תעודד ותפעל להעברת דיווחים אודות מפגעי בטיחות ומצבי סיכון מצד מורים, מחנכים, אחראי הפעילות, מורים ומדריכים מקצועיים, מורים תורנים וחניכים תורנים, אב הבית ובעלי תפקידים מנהליים.
- תעודד ותפעל לקיום סיורי בטיחות שיקוימו על ידי סגל ההוראה והסגל המנהלי.
- תעודד ותפעל לקיום סיורי בטיחות של ועדת הבטיחות המשותפת.

הנהלת המחוז

- תבצע מבדקים מדגמיים במוסדות החינוך באמצעות יועץ בטיחות על פי הנחיית ממונה הבטיחות בלשכה המחוזית.
- תפיק ותפיץ את דוחות המבדק לטיפולן של הרשות או הבעלות וכן לגורמים פנימיים אחרים.

הרשות המקומית (הבעלות)

- תפקח ותקיים ביקורות בטיחות במוסדות החינוך, תתריע אודות קיום מפגעי בטיחות ותתקן את המפגעים שאותרו.
- תפקח על ביצוע נאות ובטיחותי של שיפוצים ותוספות בנייה במוסדות החינוך.
- תקבע סדרי דחיפיות ועדיפויות לתיקון מפגעי בטיחות ולטיפול בהם.
- תשתתף במבדקי בטיחות של יועץ הבטיחות וממונה הבטיחות בלשכה המחוזית.
- תפקח על הסעות תלמידים במוסדות החינוך באותם מוסדות שבהם מתבצעות הסעות מרוכזות.

גורמים חיצוניים אחרים

יקיימו ביקורות ופיקוח לפי תחומי התמחותם וסמכותם.

רשימות לבקרה ולמבדק (להבטחת תנאים בטיחותיים במוסדות החינוך)

רקע

האחריות הישירה לתקינות המתקנים והתשתיות במוסדות החינוך ולעמידתם בדרישות החוק והתקנים מוטלת על הרשות או על בעלות אחרת (באותם מקרים שבהם המתקנים והתשתיות אינם שייכים לרשות המקומית) שהתשתיות והמתקנים האלה שייכים לה.

יחד עם זאת, הנהלות מוסדות החינוך אחראיות לשלומם ולבטיחותם של המשתמשים במתקנים ובתשתיות אלה, כלומר לתלמידים, למורים, לסגל המנהלתי ולכל אדם השוהה במוסד החינוך.

המשמעות המעשית של חלוקת האחריות היא שעל הנהלות מוסדות החינוך לעדכן את הרשות/הבעלות כל אימת שמתגלית חריגה מהמפרטים ומהדרישות המתייחסים למתקנים ולתשתיות.

על הרשות/הבעלות לתקן את הטעון תיקון כדי להבטיח את בטיחותם של המשתמשים במתקנים ובתשתיות אלה.

כמפורט בתפקידי מנהל מוסד החינוך (ראה ב"מדריך לניהול הבטיחות במוסדות החינוך", סעיף 245.1- בחוזר זה), מנהל מוסד החינוך רשאי למנוע שימוש במתקנים ובתשתיות בכל מקרה שנשקפת לדעתו סכנה למשתמשים במתקנים ובתשתיות אלה. להלן טבלאות ובהן ריכוז הדרישות שנועדו לאפשר למנהל מוסד החינוך ולבעלי התפקידים לקיים בקרה ראשונית אודות עמידה בדרישות. בקרה שלמה ומלאה תיעשה על ידי בעלי מקצוע ועל ידי יועצי בטיחות.

משרד החינוך מבצע בקרה ומבדק באמצעות ממוני הבטיחות במחוזות הנעזרים על ידי יועצי בטיחות. ביקורות אלו מבוצעות מעת לעת לפי הצורך, במטרה להעריך את תקינות התשתיות, המבנים והמתקנים במוסדות החינוך ואת מידת עמידתם בדרישות בהתאם לנהלים המפורטים בחוזר המנכ"ל.

מטרת הרשימות

לשמש רשימות אחידות ומשותפות לרשויות/לבעלויות ולמוסדות החינוך כדי לאפשר ייזום מבדקים וביקורות לאבטחת הבטיחות במוסדות החינוך.

רשימות הבקרה

רשימות אלה הן חלקיות, והן כוללות פריטים שאפשר לבדוק אותם בדרך של בדיקה חזותית, הערכה מקצועית או הצגת תיעוד. במקרה של ויכוח או אי-הבנה או חילוקי דעות באשר לפירוש הכתוב ברשימה יש לפנות לפרקים הרלוונטיים בחוזר זה, והם הקובעים.

בטיחות באירועים

רקע

אספות, חגיגות, וציון חגים ומועדים מאופיינים במספר גדול של משתתפים המתקבצים במקום אחד ובתחושת התרגשות העלולה לבוא לידי ביטוי, במקרים קיצוניים, בהתנהגות פורקת עול.

שני מאפיינים אלה מחייבים היערכות מיוחדת להבטחת הבטיחות מצד סגל המוסד החינוכי.

מטרת הנוהל

להבטיח את בטיחות התלמידים, ההורים, בני המשפחה, האורחים, עובדי ההוראה וסגל מוסד החינוך במהלך קיום האירועים באמצעות יישום כללי הבטיחות הנוגעים לאירועים אלו ובקרתם.

עקרונות כלליים

- האירועים, על כל שלביהם, יקוימו בבקרתם של סגל המורים ועובדי המוסד החינוכי ובסיועם של הורים מתנדבים ותלמידים. האירועים יאושרו על ידי ממונה הבטיחות מטעם הרשות/הבעלות.
- מנהל המוסד החינוכי ימנה **אחראי לבטיחות ולביטחון של האירוע** שיכין תכנית שתכלול את הסידורים הנדרשים למניעת תאונות, את סידורי הפינוי ואת סדר הפעולות שיש לבצע בשעת חירום. התכנית תכלול את הנחיות מנהל המוסד החינוכי ביחס לכללי ההתנהגות הקשורים לאירוע.
- התכנית בכללותה תאושר על ידי מנהל המוסד החינוכי ותועבר בתדריך לסגל המורים ועובדי ההוראה המשתתפים באירוע.
- במהלך האירוע יימצא במקום מגיש עזרה ראשונה עם הצידוד הרפואי הדרוש.

בטיחות באירוע המתקיים באולם בתוך המוסד החינוכי ומחוצה לו

הבטחת הבטיחות באירועים המתקיימים באולמות בתוך המוסד החינוכי ומחוצה לו תיעשה

תוך

יישום הכללים הבאים ובקרתם:

- אין לקיים חגיגה בצריפים מסוג "פיאו" או בצריפים דליקים.
- אין לקיים חגיגה באולם שאין בו התקנים לכיבוי אש.
- המנהל יאשר קיום חגיגה באולם רק לאחר שיבדוק שיש בו סדרי בטיחות נאותים ואישור עסקים מסודר.
- האחראי לבטיחות האירוע יכין תכנית בטיחות כוללת לאירוע שתכלול כללים והנחיות לפינוי האולם במקרה חירום.
- מפתחות פתחי החירום יימצאו בידי האחראי לבטיחות ולביטחון החל מתחילת האירוע.

- התלמידים ייכנסו לאולם ויצאו ממנו לפי סדר הכיתות ובליווי המורים שיהיו צמודים לכיתותיהם כל זמן האירוע.
- תלמידי הכיתות הנמוכות ישבו קרוב לפתחי היציאה.
- כמות האנשים באולם לא תעלה על תכולתו של האולם, ובשעת האירוע יהיו המעברים באולם פנויים.
- אין לנעול את האולם כל זמן שנמצאים בו תלמידים.
- באולם או בקרבתו יימצא מכשיר טלפון להתקשרות נוחה ומהירה בעת הצורך.
- לא יורשה עישון באולם ולא תורשה בו הדלקת אש.

הבטחת בטיחות הבמות

האחראי לבטיחות האירוע יבדוק את יישום הכללים האלה:

- לא תוקם במה על בסיס בלתי יציב, כמו כיסאות ושולחנות.
- גובה הבמה לא יעלה על 40 ס"מ, למעט אולמות שבהם הבמה קבועה.
- אמצעי העלייה אל הבמה והירידה וממנה יהיו מתאימים ויציבים.
- תקינות הבמה ויציבותה תיבדק על ידי בעל מקצוע שהוא מהנדס מבנה (קונסטרוקטור).
- המהנדס יאשר בכתב את תקינותה ואת יציבותה.
- התכנון יהיה לפי תקן ישראלי (להלן ת"י) 466-חוקת הבטון על חלקיו, וכן על פי ת"י 1225-חוקת מבנה פלדה על חלקיו ועל פי מפמ"כ 270-אגדים מעץ על חלקיו.

בטיחות בחשמל

האחראי לבטיחות האירוע יבדוק את יישום הכללים האלה:

- מערכת החשמל, לרבות התאורה, תותקן אך ורק על ידי חשמלאי מוסמך שיבדוק את תקינות חיבורי החשמל ואת בטיחותם סמוך לתחילת החגיגה. המערכות תוגנה על ידי ממסר פחת.
- תלמיד לא יורשה להפעיל מכשיר הקשור לרשת החשמל, אלא לאחר בדיקת חשמלאי מוסמך ובאישור של המנהל או האחראי לבטיחות האירוע.
- לא ייתלו או יודבקו קישוטים, שרשרות, כרזות ואבזרי נוי על גופי תאורה ועל חוטי החשמל.
- הארכת חוטי החשמל תיעשה אך ורק באמצעות כבלים מאריכים תקינים ותקינים. מערכת החשמל תותקן בגובה של 2.50 מ' ומעלה.

בטיחות באירועים שנעשה בהם שימוש באש

האחראי לבטיחות האירוע יבדוק את יישום הכללים האלה:

- המנהל או האחראי על בטיחות האירוע יתדרך את סגל ההוראה הנוטל חלק באירוע בכל הקשור לתכנית הבטיחות של האירוע ולכללים ולתסדירים לפינוי האולם או אזור האירוע.
 - יש להכין אמצעי כיבוי אש הכוללים מטפי כיבוי ומים בקרבת מקום האירוע ובהישג יד.
 - יש למנות חוליה לתפעול ציוד הכיבוי.
 - בכל פעילות של הדלקת אש תימצאנה שמיכות כיבוי במקום האירוע.
 - אין לחמם את אולם החגיגה במכשיר חימום בעל להבה גלויה.
 - טקסי אש למיניהם (הדלקת משואות, ססמאות אש, לפידים וכד') יתקיימו בחצר, ולא באולם.
 - מדורות תודלקנה בשטח פתוח בלבד.
 - אסור בהחלט להפעיל כל אמצעי פירו-טכניקה במסגרת המוסד החינוכי.
- בטקס שייעשה בו שימוש באש, באבוקות, בססמאות אש וכדומה יש לנהוג בהתאם לכללים האלה:
- האחראי לבטיחות האירוע יודיע לתחנת מכבי האש המקומית על קיום מפקד/טקס אש ויקבל את אישורם בכתב.
 - חובה לקיים הדרכה ולקבל הנחיות בשימוש באמצעי כיבוי אש.
 - האחראי לבטיחות האירוע או מורה או מחנך שתודרך על ידו יעביר לידיעת כלל המשתתפים ובעלי התפקידים את כללי הבטיחות למניעת שרפות.
 - מפקד אש יתקיים בשטח פתוח בלבד, נקי מעשבים, מקוצים ומחומר דליק אחר, ובנוכחות מבוגר. בעת הצתת אש יש לבדוק את כיוון הרוח ולהיזהר מהסטת הלהבה לכיוון המצית.
 - יש להכין את המדורה, את הססמה, את האבוקה וכד' מבעוד מועד ולבדוק אותן שוב סמוך לתחילת הטקס.
 - מותר להשתמש בחומר דליק מסוג סולר או קרוסין (נפט) שיהיה ספוג בבד או בחומרי הבעירה. אין להשתמש בחומר דליק אחר. יש להקפיד במיוחד לא להשתמש בחומרים נדיפים ודליקים כגון בנזין, כוהל, אצטון וכד'.
 - הצתת המדורה, האבוקה או הססמה תתבצע אך ורק על-ידי מבוגר או על-ידי תלמידי כיתות י"א-י"ב שיקבלו הדרכה מיוחדת בנושא לפני הטקס.
 - לא יספח חומר דליק בעת הבעירה. אסור בהחלט לזרוק לאש מקלי לחץ (ספריי) או חומרים העלולים להתפוצץ (כגון אסבסט, כדורים, אבק שרפה וכד').
 - אבוקות תוצבנה במרחק מינימלי של 2.5 מ' זו מזו.
 - מרחק של 11 מ' לפחות יישמר בין הלהבות לבין משתתפי האירוע.

- בגמר האירוע תדאג החוליה שמונתה מקרב התלמידים לתפעול אמצעי הכיבוי ולכיבוי מושלם של המדורה, הססמה או האבוקה/המשואה/הלפיד/הגחלים באמצעים לכיבוי אש שרוכזו מבעוד מועד בשטח המפקד/הטקס.

- במקרה של התלקחות יופעלו מטפי כיבוי ותימסר הודעה לתחנה המקומית הקרובה של כיבוי האש.

בטיחות בל"ג בעומר

ככלל יש לפעול על פי כללי הבטיחות באש המפורטים לעיל. בעת ביצוע תהלוכת לפידים יבדוק

האחראי לבטיחות האירוע את יישום הכללים האלה:

- לפני ל"ג בעומר תקיים הדרכה בשימוש באמצעי כיבוי-אש לעובדים, למורים ולתלמידים החל מכיתה ז' ומעלה.
- תהלוכת לפידים ומדורות המבוצעות במסגרת מוסד החינוך מחייבות אישור מוקדם של מנהל המוסד.
- מסלול התהלוכה ייקבע באופן שהוא יפזר את הצופים על פני שטח מרבי.
- מנהל המוסד ימנה אחראי שיקבע את מסלול התהלוכה.
- רוחב המסלול יהיה פי שניים מרוחב הטורים בתהלוכה.
- סגירת המסלול בעת תהלוכה או מפקד תיעשה באופן שכל 4 מ' תהיה יציאה ברוחב מטר אחד. בין קבוצת הולכים אחת לשנייה יהיה מרווח של 3.5 מ' לפחות, ובין שורה אחת לשנייה - פעם וחצי אורך הזרוע (אורך הלפיד לא יעלה על אורך הזרוע).
- לא יורשה גידור אזור הישיבה של הצופים בתהלוכה. במידת הצורך אפשר לגדרו במוטות ניידים המחוברים בחבל.
- לכל קבוצת תלמידים יש למנות אחראי מבין התלמידים.
- קופסאות שימורים או התקני הבערה יותקנו באופן שבמקרה של שרפה אפשר יהיה להדק את פני הקופסה אל הקרקע ולהחניק את הלהבה. קצות הקופסה יהיו ישרים ומשוקעים בפטיש.
- לפני היציאה לתהלוכה יתורגלו המשתתפים על ידי המדריכים בהחנקת הלהבות (יש לתת פקודה ברורה ואחידה: "להבה כבה!").
- בעת הדלקת מדורות יש להקפיד על מרחק סביר בין התלמידים ללהבות למניעת כוויות (בהתחשב בגודל המדורה ובכיוון הרוח).

בטיחות בחג החנוכה

לקראת חג החנוכה ינקטו מנהלי מוסדות החינוך/הגננות אמצעי זהירות מיוחדים כדי למנוע סיכוני אש ושרפה בפעולות ההכנה לחג, בעת המסיבות ובחג עצמו. נוסף לכללים המפורטים לעיל יבדוק אחראי בטיחות האירוע את יישומם של הכללים האלה:

- יש להקפיד שהחנוכיות שהילדים מכינים לא תהיינה מחומרים דליקים, כגון עץ, מוצרי פלסטיק וכד'.
- בעת הכנת סופגניות יש להקפיד על כללי הבטיחות באש, להיזהר מהתזת שמן ולהקפיד על יציבות הסירים/המחבתות. כל הפעולות של הכנת סופגניות וטיגון תהיינה בהשגחה צמודה של גננת/מורה. רצוי להכין במקום מטפה כיבוי אש.
- בהכנת נרות משעווה יש להקפיד על הרחקת קערת השעווה הרוחתת מהישג ידם של הילדים. חובה שמבוגר יכין את השעווה הרוחתת.
- תלמידים ידליקו נרות אך ורק בנר דולק ולא בגפרורים.
- אם מניחים חנוכייה ליד החלון, יש להקפיד להניחה על משטח יציב והרחק מחומרים העלולים להידלק.
- אין לרקוד עם נרות דולקים בידיים.
- אם מתקיימת תהלכות לפידיים או נעשה שימוש כלשהו בלפידים, יש להקפיד שהם יהיו מאובטחים ושהשימוש בהם יהיה בהתאם לכללי הבטיחות שהבאנו לעיל בסעיף הדין בל"ג בעומר.

בטיחות בחגיגות פורים

- לקראת חג הפורים ידאגו מנהלי מוסדות החינוך לקיים פעולות הסברה בקרב התלמידים ויביאו לתודעתם את הסיכונים הקשורים בחג הפורים ואת הדרכים למניעתם. המחנכים, המורים ועובדי סגל ההוראה האחרים יבדקו ויבקרו את יישום הכללים האלה:
- אסור להשתמש באקדחי "קפצונים", באקדחי פקקים, בפיקות זיקוקין-די-נור, במפתחות עם מסמרים וכדומה.
 - אסור להשתמש באבקות שרפה מכל סוג שהוא.
 - אסור להשתמש באמצעים היוצרים קולות נפץ או רעשים דמויי התפוצצות, העלולים לגרום לבהלה.
 - אסור להשתמש בתחפושות מחומרים דליקים, כגון צמר גפן, זהורית וניילון. יש להשתמש בבדים שאושרו על ידי מכון התקנים.
 - אסור להשתמש בשקיות פלסטיק כמסכה (משום סכנת חנק למתחפש).
 - אסור להשתמש בצבעים ובצבעי איפור שאינם "נושמים".

- משחקי מים על ידי תלמידים בחג השבועות הם מנהג שהתפשט בשנים האחרונות בקרב תלמידי בתי הספר וגני הילדים. משחקי מים אלו כרוכים בסכנות כמפורט להלן:
- זריקה והתזה של מים על מכוניות נוסעות עלולות להביא את נהג הרכב למצב של איבוד השליטה על הרכב ולגרום לתאונה.
 - שקית מלאה מים היא כמו אבן (ככל שהשקית גדולה יותר, הנזק עלול להיות גדול יותר), ופגיעתה עלולה לגרום לנפגעים ולפציעות בדרגות שונות.
 - השימוש במים על גבי משטחים עלול לגרום לסכנת החלקה.
 - השימוש במים בקרבת מתקני חשמל או נקודות חשמל עלול לגרום להתחשמלות.
 - במקרים מסוימים המשחקים במים משתמשים בצינורות כיבוי אש אשר לחץ המים בהם גבוה, וכתוצאה מכך קיימת סכנה של היפגעות תלמידים.
 - בחלק מהמקרים הילדים משתמשים בחומרי צבע חריפים שהם מכניסים לתוך שקיות המים. צבעים אלה גורמים לפגיעה גופנית, בעיקר לעיניים.
 - חלק ממשחקי המים מתבצעים תוך כדי ריצה של התלמידים (בריחה ורדיפה). מצב זה מגביר את הסכנה להיפגעות תלמידים כתוצאה מהתנגשות במכשולים שונים.
 - על מוסדות החינוך לקיים פעולות הסברה והדרכה אודות הסכנות במשחקי המים ולנקוט צעדים מעשיים למניעתם בין כותלי מוסד החינוך.

אירועי "כמעט נפגע" ואירועים בטיחותיים - תגובה, תחקיר ודיווח

רקע

כאשר מתרחש אירוע בטיחותי חשוב מאוד לפעול בקור רוח, בשיטתיות ובצורה יסודית כדי למזער את הנזק העקיף של האירוע ולהפיק לקחים נכונים ואמיתיים וכדי לשפר את הטעון שיפור ולמנוע מצבים דומים בעתיד.

מטרת הנוהל

לקבוע את סדרי התגובה, התחקיר והדיווח אודות אירועי "כמעט נפגע" ואירועים בטיחותיים כדי להבטיח את מזעור הנזק שנגרם, אם נגרם, ואת מניעתם של אירועים דומים בעתיד.

מהות התחקיר והדיווח אודות אירועי "כמעט נפגע"

אירועי "כמעט נפגע" הם אירועי בטיחות שהסתיימו ללא פגיעה פיזית ממשית באדם אולם בנסיבות מעט שונות היו עלולים להסתיים בפגיעה ממשית. אירועים כאלה שכיחים למדי, והם יכולים לכלול מקרים כאלה:

- היתקלות של תלמיד בחפץ שהביאה לנפילתו (ללא היפגעות)
- החלקה של תלמיד בחדר שירותים בגלל רצפה רטובה
- מכת חשמל "קלה" שקיבל תלמיד במהלך שיעור מקצועי (ולא קרה לו שום דבר...)
- נפילת תלמיד ממתקן מתח בחצר המוסד החינוכי שהסתיימה בשריטה מאבן שהייתה מונחת בדיוק במקום שבו הוא נפל
- הוצאת יד מחלון אוטובוס ההסעות
- נפילה של חפץ שנזרק/נפל מהקומה השנייה וכמעט פגע בתלמיד ששיחק עם חבריו ברחבה שמתחת
- התנתקות יחידה של תקרה אקוסטית שנפלה סמוך למורה או לתלמידים
- התמוטטות של פיגום בחצר המוסד החינוכי (אחרי שעות הלימודים, כשאף אחד לא היה שם)
- נפילה של תלמיד מכיסא שהיה מונח על השולחן ושבאמצעותו הוא ניסה להגיע למדף עליון
- נטילת חומר כימי מסוכן ללא רשות משיעור מעבדה
- היתקלות של תלמיד בעמוד השער במהלך משחק כדורגל סוער
- זינוק של ילד לכביש בזמן שהגיע רכב ההסעה
- שרפה קטנה שכובתה מיד ושהתחילה במשחק תמים בגפרורים
- תלמיד שכמעט טבע בברכה במהלך שיעור שחייה או במהלך רחצה בנחל שהיה במסלול הטיול.

מכיוון שאירועים כאלה מעצם טיבם מסתיימים ללא פגיעה ממשית באדם (לפחות לא מיידית), קיימת נטייה לברך על המזל ולעבור לסדר היום, וכך נסללת הדרך לתאונה ממשית בנסיבות דומות. הניסיון מלמד על קיומו של יחס של 1:10 בין מספר ההתרעות על תאונה

אפשרית ("כמעט נפגע") לבין מימושה בפועל. כלומר, במקום לנצל 10 הזדמנויות לנקיטת פעולה מונעת, מחכים לתאונה ומקיימים פעולה מתקנת.

תחקיר ודיווח אודות אירועי "כמעט נפגע"

הנהלות מוסדות החינוך תמנענה תאונות באמצעות ניתוח, תחקיר, נקיטת פעולות מונעות ודיווח אודות אירועי "כמעט נפגע".

כדי לאפשר זאת תנקוטנה ההנהלות לפחות את הפעולות האלה:

- הסברה של חשיבות התחקיר והדיווח אודות אירועי "כמעט נפגע" במסגרת שעות חינוך, סמוך לתחילת שנת הלימודים
- עידוד התלמידים להתריע אודות אירועי "כמעט נפגע", אם באמצעות פנייה ישירה למורה או לבעל תפקיד אחר ואם באמצעות שימוש בתיבת "כמעט נפגע" שתוצב במקום בולט ומרכזי במוסד החינוך
- ניהול יומן "כמעט נפגע" בכל מוסד חינוך, ובו תרוכזנה רשימות של אירועי "כמעט נפגע" שאירעו במוסד החינוך ובמוסדות חינוך אחרים כפי שהתקבלו מהנהלת המחוז או מהנהלת המשרד ואשר תכלולנה פרטים אודות הפעולות המונעות שנקטו בעקבות אירועים אלה, לרבות פניות שנעשו לרשויות המקומיות (או לבעלות אחרת) ולהנהלת המחוז.
- אירועי "כמעט נפגע" יתחקרו על ידי המחנכים.
בתחקירים אלה ישתתפו - המעורבים (תלמידים ואחרים); עדים למקרה, מורים ומדריכים מקצועיים (לפי הצורך); אב הבית.
התחקירים יתמקדו בפעולות מונעות, בכשלים ובשגיאות ולא יישאו אופי שיפוטי (כלומר, לא יחפשו בהם אשמים).
התחקירים יתקיימו תוך 4 שעות מהאירוע ולא יאוחר מתחילת יום הלימודים הבא (במקרה שהאירוע קרה בסוף יום הלימודים ואפשר, בנסיבות האירוע ולפי שיקול דעתו של המחנך, לדחות את מועד התחקיר לתחילת יום המחרת).
תחקירי האירועים יילמדו במסגרת שעות חינוך.
המלצות לפעולות מונעות ומתקנות תועברנה להנהלת מוסד החינוך ולוועדת הבטיחות המשותפת. עם קבלת ההמלצות תקיים הנהלת מוסד החינוך דיון ותקבל החלטות ביחס לפעולות המונעות והמתקנות הנדרשות לפי הסיווג הזה:
פעולות פנימיות שתקוימנה על ידי מוסד החינוך במסגרת סמכויותיו והמשאבים העומדים לרשותו
פעולות חיצוניות שתקוימנה על ידי הרשות המקומית/הבעלות (המלצות לפעולות כאלו תועברנה לרשות המקומית/לבעלות, וכן להנהלת המחוז).

דוח סיכום של אירוע "כמעט ונפגע" ובו המלצות ההנהלה לפעולות מונעות ומתקנות יועבר להנהלת המחוז ולרשות המקומית (לבעלות). כן יועבר עותק של הדוח לידיעת ועדת הבטיחות המשותפת ולמפקח הפדגוגי הממונה על המוסד החינוכי. הנהלת מוסד החינוך, יחד עם ועדת הבטיחות המשותפת, תקיים (בתדירות שתיקבע על ידה) דיון תקופתי אודות היעילות של ניהול הבטיחות בכל הקשור לתחקור ולדיווח אודות אירועי "כמעט נפגע". תוצאות הדיון תשמשנה את ההנהלה במסגרת הדיווחים השוטפים על מפגעי הבטיחות המתגלים מעת לעת.

הגדרת אחריותם של בעלי תפקידים שונים במוסד החינוך בתחום הבטיחות

מנהל המוסד החינוכי

- (1) **הגדרת התפקיד:** מנהל המוסד החינוכי ינהל את הבטיחות במוסד החינוכי ויפעל ליישום דרישות החוק והתקנים, דרישות משרד החינוך ודרישות הרשות המקומית/הבעלות.
- (2) **הכשרה:** השתתפות בהשתלמויות ובימי עיון בתחום הבטיחות שתפורסמה מעת לעת.
- (3) **סמכויות:** מנהל המוסד מוסמך להפסיק את הלימודים באופן חלקי או מלא, אם נשקפת סכנה מוחשית ומיידית לשלומם של השוהים במוסד החינוכי שהוא מנהל. החליט מנהל המוסד להפסיק את הלימודים, ידווח על כך מייד לרשות/לבעלות ולהנהלת המחוז.
- (4) **דרישות התפקיד**
 - (א) דרישות התפקיד של המנהל כוללות את התחומים שלהלן אך אינם מוגבלים להם:
 - (א) עליו לדאוג לקיום תכנית להבטחת הבטיחות והגיהות של המוסד החינוכי שהוא מנהל ולפעול ליישומה.
 - (ב) עליו לשלב את נושא החינוך לבטיחות במסגרת תכנית הלימודים.
 - (ג) עליו לעודד פיתוח יזמות בתחום החינוך לבטיחות.
 - (ד) עליו לדווח למנהל הבטיחות ברשות המקומית או בבעלות על כל מפגע בטיחותי המובא לידיעתו ואשר אי אפשר לסלקו במסגרת האמצעים העומדים לרשותו ולעקוב אחר סילוקו בפועל.
 - (ה) עליו לפעול מול הרשות המקומית ומול גורמים חיצוניים אחרים בכל הקשור להבטחת הבטיחות והגיהות של תלמידים, מורים ועובדים אחרים ושל כל הבאים בשערי המוסד החינוכי.
 - (ו) עליו לעדכן את מורי המוסד ואת עובדיו בהוראות ובהנחיות בתחום הבטיחות המתפרסמות מעת לעת על ידי משרד החינוך או על ידי הרשות/הבעלות.
 - (ז) עליו לקיים פעילות הדרכה והסברה בנושאי הבטיחות במסגרת המועצה הפדגוגית של מוסד החינוך.

- (ח) עליו להנחות את המורים התורנים באשר לדרכי פעולתם להבטחת שלומם של התלמידים במהלך ההפסקות.
- (ט) עליו למנות מורה לתפקיד רכז הבטיחות, ואם אי אפשר למנות מורה לתפקיד ייחודי זה, יטפל הוא בעצמו במכלול הנושאים המוטלים על רכז הבטיחות.
- (י) עליו לקבוע תורנות של מורים תורנים ולהגדיר שטחי אחריות להסדרת ההתנהגויות של התלמידים במהלך ההפסקות.
- (יא) עליו למנות רכז לכל פעילות. הריכוז יתבטא בארגון הפעילות, בפרסום הנחיות והוראות רלוונטיות ובקיום בקרה במהלך ביצועה.
- (יב) עליו להפנות את תשומת לב רכז הפעילות להוראות בטיחות ספציפיות בחוזרי המנכ"ל, אם קיימות כאלו, ולהחתים את הרכז על הפעילות על הצהרה שקרא את ההוראות, הבין אותן והוא מתחייב לפעול על פיהן.
- (יג) עליו להבהיר לרכז כי תפקידו תקף גם באותם המקרים שבהם הנהלת מוסד החינוך שוכרת שירותים לביצוע הפעילות (כגון הסעות, פעילות חברתית, פעילות ספורט, פעילויות חוץ-בית-ספריות).
- (יד) עליו להביא לידיעתם של כל עובדי מוסד החינוך את ההוראות הבטיחות ואת ההוראות חוזרי המנכ"ל שעניינם בטיחות המתפרסמות מעת לעת.
- (טו) עליו לנהל תיעוד נגיש של כלל הפעולות לניהול בטיחות המתקיימות במוסד שהוא מנהל, ובכלל זה העתקים של אסמכתאות והצהרות חתומות במקום שנדרש.
- (טז) עליו לדאוג לקיום תחקירים של אירועי בטיחות, לפעול ליישום פעולות מתקנות ולהעביר לרשות המקומית/לבעלות ולהנהלת המחוז את המלצותיו ביחס למניעתם של אירועים דומים בעתיד בכלל המערכת.
- (יז) עליו ללמוד את דוח הבטיחות המועבר לידיעתו על ידי הרשות המקומית/הבעלות ולהעביר את השגותיו לידי הרשות/הבעלות לגבי היקף סילוק המפגעים והפעולות המתקנות.

רכז הבטיחות בבית הספר

- (1) **הגדרת התפקיד:** רכז הבטיחות בבית הספר הוא נציגו של מנהל בית הספר בכל הקשור לגיבוש תכנית הבטיחות וליישומה.
- (2) **הכשרה**
 - (א) השתלמות לרכזי בטיחות בית ספריים במערכת החינוך
 - (ב) השתתפות בהשתלמויות כפי שתפורסמה מעת לעת.
- (3) **דרישות התפקיד**
 - דרישות התפקיד כוללות את התחומים שלהלן אך אינן מוגבלות להם:
 - (א) עליו לרכז את הפעולות ליישום התכנית להבטחת הבטיחות והגיהות של המוסד החינוכי, ובכלל זה את פעולות המעקב, הבקרה והתיעוד אודות ביצוע פעולות מונעות ופעולות מתקנות.
 - (ב) עליו לרכז את פעולות התיאום עם גורמי חוץ.
 - (ג) עליו לסייע למנהל בית הספר בתכנון ובהפעלה של תכניות הלימודים לבטיחות.
 - (ד) עליו לרכז את תחומי ההסברה ולפעול להכשרתם של מורים ובעלי תפקידים בנושאי בטיחות.
 - (ה) עליו לרכז את אמצעי ההסברה וההדרכה ואת הספרות המקצועית שעניינם בטיחות, ובכלל זה תכניות לימודים, סרטים, עלונים וכרזות.
 - (ו) עליו ליידע את המורים בדבר פרסומים הקשורים לבטיחות והמתפרסמים מטעם משרד החינוך, המוסד לבטיחות ולגיהות וגורמים נוספים.
 - (ז) עליו לנקוט פעולות להגברת מודעותם ומעורבותם של התלמידים בענייני בטיחות.
 - (ח) עליו להפעיל ועדות בטיחות ומשמרות של תלמידים להגברת תודעת הבטיחות וליישום כללי הבטיחות.
 - (ט) עליו לשלב הורים באמצעות ועד ההורים בפעולות הקשורות לבטיחות ולחינוך לבטיחות המתקיימות בבית הספר ובקהילה.
 - (י) עליו לרכז את קיום התחקירים של אירועי בטיחות ולסייע למנהל בית הספר ביישום לקחים וביבוש המלצות ביחס למניעתם של אירועים דומים בעתיד בכלל המערכת.

מחנך הכיתה

- (1) **הגדרת התפקיד:** המחנך הוא בעל התפקיד העיקרי המופקד על הקניית ערכי יסוד ובכללם ערכי התנהגות בטיחותית. על המחנך ליישם את עקרונות ניהול הבטיחות של משרד החינוך, לשלב היבטי בטיחות בשעות החינוך ולדאוג לשילובם של היבטים אלה גם בשיעורים מקצועיים אחרים.
- (2) **הכשרה:** השתתפות בהשתלמויות לבטיחות ולגיהות כפי שתפורסמה מעת לעת.
- (3) **דרישות התפקיד**
 - דרישות התפקיד כוללות את התחומים שלהלן אך אינן מוגבלות להם:
 - (א) עליו לשמש דוגמה אישית, לעודד אחריות אישית, לחנוך את תלמידיו ולבקר את התנהגותם במהלך השיעורים, בהפסקות ובשעת ביצוע פעילויות מיוחדות.
 - (ב) עליו לדווח להנהלת המוסד החינוכי אודות מפגעי בטיחות בכיתתו, במבנים, במתקנים, בחצר בית הספר ובסביבתו הקרובה.
 - (ג) עליו להשתלב ביישום התכנית להבטחת הבטיחות והגיהות של המוסד החינוכי וליישם את הוראות הבטיחות ואת נוהלי היסוד לבטיחות ולגיהות.
 - (ד) עליו להשתתף בבירור אירועי "כמעט נפגע" ואירועים בטיחותיים ולשלב היבטים הקשורים באירועים אלה במסגרת שעות החינוך.
 - (ה) עליו לעקוב אחר אירועי בטיחות הנגרמים מעת לעת במדינה ובמוסדות חינוך אחרים ולשלב היבטים הקשורים במניעתם של אירועים כאלה במסגרת שעות החינוך.
 - (ו) עליו לקיים קשר עם ההורים (או עם קרובים מדרגה ראשונה) באותם מקרים שהתנהגות ילדם מסכנת אותו או את האחרים מבחינה בטיחותית.
 - (ז) עליו לקיים קשר עם ההורים (או עם קרובים מדרגה ראשונה) במקרה של היפגעות ילדם בתאונה שנגרמה במהלך השהייה במוסד החינוך או במהלך פעילות שהתקיימה במסגרת מוסד החינוך.

מרכז המקצוע

- 1) **הגדרת התפקיד:** מרכז המקצוע הוא נציג הנהלת בית הספר בכל הקשור ליישום היבטי הבטיחות על ידי המורים המקצועיים, ובמיוחד במסגרת השיעורים המעשיים.
- 2) **הכשרת מינימום**
 - א) השתתפות בהשתלמויות לבטיחות ולגיהות ובהשתלמויות ייעודיות למקצועו
 - ב) עמידה במבחני הסמכה.
- 3) **דרישות התפקיד**
 - א) דרישות התפקיד כוללות את התחומים שלהלן אך אינן מוגבלות להם:
 - א) עליו להנחות את המורים המקצועיים בדרכי השילוב של הוראות בטיחות מקצועיות במקצועות הנלמדים ובשיעורים המעשיים.
 - ב) עליו לקיים בקרה אודות יישום הוראות הבטיחות המקצועיות בתחום המקצועי שהוא מרכז.
 - ג) עליו לסייע להנהלת בית הספר במגעים עם המפקח המקצועי.
 - ד) עליו להשתתף, לפי העניין, בתחקירים של אירועי בטיחות המתקיימים במוסד החינוך.
 - ה) עליו לשלב לקחים מקצועיים הנלמדים מאירועי בטיחות שנגרמו במוסדות חינוך אחרים בשיעורים המקצועיים המתקיימים בבית ספרו.

המורה המקצועי (חינוך גופני, מעבדות, בתי מלאכה, טכנולוגיה, חקלאות, מטבח ומקצועות דומים)

1) **הגדרת התפקיד:** המורה המקצועי נושא באחריות ישירה ליישום הוראות בטיחות מקצועיות בשיעורים שהוא מלמד.

2) הכשרה

- א) תעודת הוראה במקצועו
- ב) השתתפות בהשתלמויות כפי שתפורסמה מעת לעת.

3) דרישות התפקיד

דרישות התפקיד כוללות את התחומים שלהלן אך אינן מוגבלות להם:

- א) עליו לשלב ניתוח והערכת סיכונים מקצועיים בכל מקצוע שהוא מלמד.
- ב) עליו ללמד הוראות בטיחות מקצועיות במסגרת שיעור המוקדש לכך, וכן להנחות את התלמידים בדרכי היישום של הוראות הבטיחות וכללי הבקרה לפני כל שיעור שמתבצע במסגרתו פעילות גופנית או עבודה מעשית.
- ג) עליו לקיים בקרה אודות יישום הוראות הבטיחות המקצועיות בתחום המקצועי שהוא מרכז.
- ד) עליו לשלב לקחים מקצועיים הנלמדים מאירועי בטיחות שנגרמו במוסד החינוכי ובמוסדות חינוך אחרים בתחום המקצועי שהוא מלמד.
- ה) עליו לשאת באחריות לתקינות האמצעים, כלי העבודה, המתקנים ויתר העזרים המקצועיים שנעשה בהם שימוש במהלך הלימודים.

המדריך המקצועי (חינוך גופני, מעבדות, בתי מלאכה, טכנולוגיה, חקלאות, מטבח ומקצועות

דומים)

1) **הגדרת התפקיד:** המדריך המקצועי נושא באחריות ישירה ליישום הוראות בטיחות מקצועיות בשיעורים שבהם הוא משולב כמדריך.

2) **הכשרת מינימום**

א) עמידה במבחני הסמכה ספציפית למקצועו

ב) השתתפות בהשתלמויות כפי שתפורסמה מעת לעת.

3) **דרישות התפקיד**

דרישות התפקיד כוללות את התחומים שלהלן אך אינן מוגבלות להם:

א) עליו להנחות את התלמידים בדרכי היישום של הוראות הבטיחות וכללי הבקרה לפני כל שיעור שמתבצע במסגרתו פעילות גופנית או עבודה מעשית.

ב) עליו לקיים בקרה אודות יישום הוראות הבטיחות המקצועיות בתחום המקצועי שהוא משמש בו מדריך.

ג) עליו לשלב לקחים מקצועיים הנלמדים מאירועי בטיחות שנגרמו במוסד החינוכי ובמוסדות חינוך אחרים בתחום המקצועי שהוא משמש בו מדריך.

ד) עליו לשאת באחריות לתקינות האמצעים, כלי העבודה, המתקנים ויתר העזרים המקצועיים שנעשה בהם שימוש במהלך הלימודים.

רכז הפעילות

- 1) **הגדרת התפקיד:** רכז הפעילות הוא עובד הוראה שמונה על ידי מנהל מוסד החינוך לשאת באחריות לפעילות נתונה (כמו טיול, יום ספורט, פעילות בקהילה, פעילות אחרת מחוץ לכותלי בית הספר וכד'), ובכלל זה ההכנות לקראתה, ביצועה והפעולות המסיימות המתקיימות בעקבותיה.
- 2) **הכשרה:** השתתפות בהשתלמויות בטיחות וגיהות כפי שתפורסמה מעת לעת.
- 3) **דרישות התפקיד**
 - א) דרישות התפקיד להבטחת הבטיחות כוללות את התחומים שלהלן אך אינן מוגבלות להם:
 - א) עליו לנהל את הפעילות על מרכיביה החינוכיים, הלימודיים, החברתיים, הבטיחותיים, הגיהותיים והמנהליים.
 - ב) עליו לשאת באחריות ליישום הוראות הבטיחות והביטחון המתחייבות מסוג הפעילות ומאופייה.
 - ג) עליו להיות הפוסק האחרון בנושאים ובחילוקי דעות הנוגעים לכל משתתפי הפעילות, ובכלל זה בעלי התפקידים בו. האחראי יתייעץ עם בעלי התפקידים, ויכריע במקום שיידרש.
 - ד) עליו להביא לתודעתם של התלמידים ושל המשתתפים האחרים בפעילות את האחריות לבטיחות ולגיהות ואת תחומי האחריות הספציפיים של המחנכים, מורי הכיתה, עוזריהם ובעלי תפקידים אחרים.
 - ה) עליו להנחות הורים המשתתפים בפעילות בכל הקשור להבטחת הבטיחות.
 - ו) עליו לוודא את מוכנות המדריכים (במקרים שמונו כאלה) לפחות בתחומים האלה:
 - 1) בקיאות בפעילות ובנושאי ההדרכה
 - 2) בקיאות בהוראות הבטיחות והביטחון של משרד החינוך
 - 3) קבלת מידע על הכיתה ועל מצבה החברתי והמשמעתית ופרטים על פרקי לימוד הנוגעים לפעילות.

- (ז) עליו לשמש, נוסף לתפקידו, גם כאחראי על הביטחון, אם הוא בעל הכשרה צבאית מתאימה.
- (ח) עליו לדווח למנהל ולרכז תחום הפעילות, לפני תחילת הפעילות, על ביצוע כל ההכנות ולעדכנם בפרטים הקשורים לפעילות. כמו כן, עליו להעביר לידיהם רשימה מלאה ומפורטת של כל המשתתפים בפעילות - תלמידים, בעלי תפקידים ומלווים.
- (ט) עליו לעקוב אחר דיווחי מזג האוויר העדכניים סמוך לתחילת הפעילות ותוך כדי הפעילות ולהיוועץ ברכז תחום הפעילות ובמנהל מוסד החינוך באשר לעצם קיום הפעילות או שינוי מתכונתה באותם מקרים שבהם הודיע החזאי שצפויים תנאי מזג אוויר קשים מהרגיל.
- (י) עליו לקיים תדריך יציאה, מפקד משתתפים וביקורת אחרונה במקום היציאה לפעילות.
- יא) עליו לוודא שיש מספר מינימאלי של מלווים מתאימים ובהתאם להוראות ולתדרך אותם, לרכז את פעילותם ולוודא את נוכחותם במהלך הפעילות, בהפסקות ובמנוחות.
- יב) עליו לקבל הנחיות ברורות על אופן הטיפול ועל האמצעים שעליו לנקוט במקרה של אירוע ביטחוני/בטיחותי (לרבות פינוי בהיטס).

המורה התורן

- (1) **הגדרת התפקיד:** המורה התורן הוא בעל התפקיד המתמנה מעת לעת על ידי הנהלת מוסד החינוך שתפקידו להשגיח ולקיים בקרה על התנהגות התלמידים בהפסקות ובאירועים ולהתערב במקרה שהדבר נדרש.
- (2) **הכשרה:** השתתפות בהשתלמויות כפי שתפורסמה מעת לעת ובתדריך שיינתן על ידי ההנהלה.
- (3) **דרישות התפקיד**
 - דרישות התפקיד כוללות את התחומים שלהלן אך אינן מוגבלות להם:
 - (א) עליו להשגיח על התנהגות התלמידים במהלך ההפסקות בשטח האחריות שהוגדר לו על ידי מנהל מוסד החינוך.
 - (ב) עליו לאתר התנהגויות מסוכנות של תלמידים ובפרט התנהגויות הקשורות באחד או ביותר מאלה:
 - (1) תוקפנות כלפי חברים
 - (2) גרימת נזק לנכסים
 - (3) אי הגינות במשחקים
 - (4) אי זהירות בשימוש במתקני חצר
 - (5) שימוש בחפצים מסוכנים (כמו אולרים, סכינים, חפצים חדים, חצים וקשתות, מקלעות גומי, צעצועים המועפים לאוויר באמצעות גומיות או חומרי הדף, כדורים של כלי נשק וכד') או אחזקתם
 - (6) משחקי תנועה מסוכנים (סוס ארוך; הטלת ילדים בכוח על הרצפה; משחקי חבטה ומקלות; הכנסת ראשו של ילד למים; זריקת אבנים; משחק בסכינים - "שטחים"; פגיעות בקווי חשמל או במערכות חשמל; כניסה למקומות סגורים ולאזורים מסוכנים כמו מקררים ישנים ואזורי בנייה; "מבחני אומץ" כמו רולטת כביש ורכבת; עצירת נשימה והפנטו; משחקי קארטה-ג'ודו; משחק במגלשים ובגלגליות במקומות שאינם מיועדים לכך ומשחקים מסוכנים אחרים).
 - ג) עליו למנוע יציאה לא מאושרת של תלמידים אל מחוץ לחצר מוסד החינוך.
 - ד) עליו לדווח אודות מפגעי בטיחות להנהלת מוסד החינוך.

ה) עליו להשגיח על ביטחון התלמידים בסיום הלימודים, עד הפיזור הסופי או עזיבת ההסעה.

תרגילים וניתוח אירועים

תרגיל – גישות לבטיחות

לפניכם ארבעה תיאורי אירוע. קראו והתייחסו בהתאם להנחיות שבתחתית הדף:

יב) זאב - מנהל ביה"ס, מקפיד על עבודה לפי חוזר מנכ"ל. המורים מצייתים למשמעת הקשה שקיימת בביה"ס. בתחקיר שנערך לאחרונה על אירוע בו נפל במדרגות, האשים המנהל, את הילד, על כך שלא מילא אחר הנחיות ביה"ס וחוזר מנכ"ל, ללכת לאט במדרגות, והראה לילד את הכתוב, סוכם שהילד אשם.

יג) טובה אחראית טיול מתדרכת את המורים לפני הטיול, ואלה דבריה: "לא שווה שתלמיד ייפגע במהלך הטיול, אנו מחויבים להחזיר את התלמידים בשלום הביתה...". בתחקיר וסיכום הטיול, התברר, שבמהלך הטיול היא נסעה ברכבה הפרטי, ורוב הזמן בילתה עם חברתה בבתי קפה. הילד שנפגע ממכת חום פונה במצב קשה לבית החולים.

יד) גילה, המורה לספורט, עומדת לפני סיום השנה. במהלך שני השעורים האחרונים, התלמידים עוברים בוחן ריצה ומבחני מאמץ גופני. במהלך ריצת 1,000 מטר נפלה ילדה, התעלפה ופונתה במצב קשה. בתחקיר שבוצע, נמצא שהילדה, ערב קודם, היתה עם 40 מעלות חום. גילה טענה שהיתה צריכה להספיק לבחון 300 ילדים עד הצהריים.

טו) אצל אריה, מנהל ביה"ס, העיסוק המרכזי הוא בתכנית הבטיחות. יש לו רכזת בטיחות המכינה את התכנית השנתית ומרכזת את ועדת הבטיחות. בתחקיר של אירוע בו נפל ילד באולם ההתעמלות מסולם טיפוס, התמקדו בברור תהליך ההכנה של הילדים לשעור, בדיקה תקופתית של המתקנים ותיק בטיחות למורה לספורט.

ח) קבעו, מהן הגישות השונות/התפיסות השונות בכל אירוע.

ט) כיתבו, איך אתם הייתם פועלים, אם הייתם צריכים לשנות או לחזק את המצב בכל אחד מהאירועים.

עבודה נעימה

תרגיל - תכנית החינוך לבטיחות

מטרה

התנסות בבניית תכנית חינוך לבטיחות במוסד חינוכי

מטלה

לימוד - ניתוח אירוע, במערכת החינוך, והתנסות בבניית קווים מנחים (מסגרות) למערך שיעור/יחידה שמטרתו חינוך לבטיחות בעקבות האירוע ולקחיו.

קווים מנחים לבניית מסגרת למערך שיעור/יחידה

מטרת השיעור

שלבי השיעור/היחידה

שם השלב	תקציר	משך	עזרים	הערות

--	--	--	--	--

עבודה נעימה

ניתוח אירוע – פגיעת תלמידה

קראו בעיון את האירוע וענו על השאלות.

תקציר האירוע: במהלך היציאה להפסקה של תלמידי כיתה ח' בבית ספר "צור ישראל" בירושלים, נסגרה הדלת בחוזקה על אצבעותיה של התלמידה יעל (שם בדוי). כתוצאה מכך, נפגעו קשה שלוש אצבעות בכף ידה הימנית. יעל פונתה במהרה לבית החולים "ביקור חולים", שם, הועברה מייד לחדר ניתוח. במהלך ניתוח בידה הוחלט לכרות את יד ימין, לאחר שהוברר כי לא ניתן לשקם את האצבע.

בתחקיר שבוצע על ידי יועץ משרד החינוך נמצאו העובדות הבאות:

- ו) במהלך השלוש שנים האחרונות, נפגעו ארבעה תלמידים ותלמידות מדלתות בבית הספר.
- ז) בפניות חוזרות ונשנות של המנהלת, לבעלות של המוסד, נמסר כי הדבר חשוב, אך אינם יכולים לטפל בנושא, ובית הספר צריך לטפל בנושא באופן עצמאי.
- ח) בפגיעה של תלמיד, בשנה שעברה, עלה, כי, הבעיה היא בין הצירים לכנף הדלת, באותו אירוע נמחצו אצבעותיו של ניר (שם בדוי) בין המשקוף לכנף.
- ט) בשיחה עם אחד המורים במקום, הוא טען שהיו גלגלי האטה לדלתות, אך לאחר שלושה חודשים הם לא היו יעילים.
- י) באירוע נוסף לפני חודש, נפגעה תלמידה נוספת בכף ידה, מדלת הכניסה לשירותים, שהיא דלת ברזל, שנסגרה מהרוח שהייתה במסדרון.

ענו על השאלות הבאות:

ב) מהם הכשלים העולים מתוך האירוע?

ג) פרטו את המהלכים שאתם הייתם מבצעים בעקבות ניתוח האירוע.

עבודה נעימה

תרגיל - ניתוח אירוע - הסעות ילדים

קראו את פירטי האירוע וענו על השאלות בתחתית העמוד.

האירוע:

במהלך איסוף תלמידים בבוקר, בשכונת דבורה הנביאה, עלו תלמידים מכיתה ה' בדלת האחורית של המיניבוס. הנהג יוסי החל לנסוע בעוד אחת הילדות עולה בדלת האחורית. הדלת שנסגרה על הילדה, פגעה בראשה והיא נפלה החוצה ונהרגה.

ממצאים נוספים שעלו בתחקיר :

- 4) הנהג היה תחת השפעת סמים כאשר במהלך הלילה משעה 02:00 נטל סמים ובשעה 06:30 יצא לעבודה. במהלך הלילה הנהג לא ישן.
- 5) מנהל חברת ההסעה ידע שהוא משתמש בסמים.
- 6) הנהג לא עבר השתלמות הסעת ילדים במשרד התחבורה.
- 7) לא היה מלווה ברכב ההסעה ולכן הנהג הגדיר את אחד הילדים כאחראי מאחור.
- 8) הסתבר שהחברה שילבה שני מסלולים ברכב אחד ולכן הנהג היה קצת לחוץ.
- 9) בבית הספר לא מודעים לכך שלרכב אין מלווה.
- 10) קצין הבטיחות של החברה לא תידרך את הנהג במהלך החצי שנה האחרונה, ולא בדק את הרכב.
- 11) הסתבר שלא הייתה מראה פנימית אשר מאפשרת לנהג לראות את העולים במדרגות מאחור.

ענה על השאלות:

- a. מהם הגורמים שהביאו לתאונה?
- b. מנה חמש נקודות כשל שעלו בתחקיר?
- c. איך הייתם פועלים כנהג וכמנהל חברת הסעות, כדי למנוע הישנות אירועים דומים?

עבודה נעימה

הגדרת אחריותם בתחום הבטיחות של בעלי תפקידים שונים במוסד החינוך

ראו תאור אחריותם של בעלי תפקידים שונים במוסד החינוך (בתקציר מתוך חוזרי מנכ"ל)

- 4) זהו את תחומי הקושי של כל בעל תפקיד ביישום תפקידו. כתבו לפחות חמישה תחומים בהם יתקשה בעל התפקיד בעת ביצוע תפקידו.
- 5) הצע כיווני פתרון אפשריים (דוגמא: להעביר את המחנכים הכשרה מרוכזת (...)

תרגיל - שיפור תודעת הבטיחות במוסד החינוכי

כחלק מתהליך שיפור התודעה של הבטיחות במוסד חינוכי, ברצוננו לחדד היבטים הקשורים ליישום נוהלי הבטיחות, ותודעת ניהול הסיכונים במערכת החינוך.

תארו במשפטים קצרים אירוע במוסד חינוכי שבו נטלתם חלק, שבמהלכו היה מעורב אספקט בטיחותי כלשהו. אפשר גם לבדוד את האירוע מהדמיון.

כעת, אנא התייחסו להיבטים הבאים ביחס לאירוע אותו תיארתם:

יתרונות ו/או חסרונות הקשורים ליישום נוהלי הבטיחות בעת האירוע	אקלים בטיחותי בבית הספר באותה עת	יכולות אישיות שלי בהקשר של האירוע	
			חוזקות
			חולשות

עבודה נעימה

תאונה במהלך אימון גופני - ניתוח אירוע

קראו בעיון את האירוע וענו על השאלות בהמשך :

במהלך ריצה בשיעור התעמלות, צנח לפתע התלמיד אסף, נפל על הקרקע ואיבד הכרה. המורה שהגיע למקום החל בניסיונות החיאה, הוזמנה ניידת נט"ן, אסף פונה לבית החולים ושם נקבע מותו.

עובדות נוספות שעלו מתוך התחקיר :

- אסף הוא נער בכיתה ט', לבקשת האחות (לאחר שהבחינה כי עבר ניתוח בגיל 5 – מום בלב), נדרשו ההורים לחתום על טופס המאשר לעבור אימונים של חינוך גופני – התקבל טופס חתום .
- אסף ילד הישגי, ההורים ביקשו לא לידע את מגבלות בנם לגורמים אחרים בבית הספר ולאפשר לבנם לגדול ככל הילדים. האב חובב ספורט ונהג לעסוק בספורט יחד עם אסף, כל זאת ללא אירועים מיוחדים.
- אסף השתתף באימונים ושעורי חינוך גופני כולל ריצות 1000 ו-2000 מטר שהתקיימו בכיתה. ריצות אלו היו על פי תכנית סדורה וכחלק מהכנה לריצת 3000 שבה נפגע אסף .
- ביום האירוע אסף הרגיש כרגיל. בוצע חימום 10 דקות.
- המסלול אורכו 500 מטר, נדרשו שישה סיבובים לבצע את הריצה, המורה עמד בסוף המסלול.
- לקראת הסיבוב האחרון הגיע תלמיד לדווח למורה כי אסף מוטל שוכב באמצע המסלול.
- הריצה לא מוגדרת כספורט תחרותי אלא כחלק ממטלות שעורי החינוך הגופני .

שאלות

- מה לפי דעתך הגורמים לתאונה?
- האם היה ניתן למנוע אירוע מסוג זה?
- האם יש קונפליקט בין בטיחות הילדים וחינוך גופני ?

עבודה נעימה

תרגיל – ניתוח אירוע – דיווח ובדיקה

לפניכם תיאור אירוע:

במהלך ניסוי במעבדה, הונח מבער גז על שפת השולחן.
אחת התלמידות עבדה עם שיער פזור.
בעיצומו של הניסוי החלו קצוות שיערה לבעור.
המורה האחראי, השתלט מיידית על השריפה, כיבה את האש, ובכך הציל את התלמידה.

א. כיצד אמור להגיע אליכם דיווח על תאונה מסוג זה?

ב. האם תבצעו בדיקה לאירוע שכזה? אם כן, כיצד תבצעו אותה?

ג. האם ניתן להפיק לקח מתוך האירוע לשאר מוסדות החינוך בעיר?

תרגיל – ניתוח אירוע – דיווח ובדיקה

לפניכם תיאור אירוע:

במהלך ההפסקה שיחקה קבוצת תלמידים במשחק כדורעף. במהלך המשחק, הועף הכדור מחוץ לחצר בית הספר (לא קיים שער יציאה לבי"ס באזור החצר). אחד התלמידים בחר לטפס על עץ, ולקפוץ ממנו, אל מחוץ לחצר בית הספר. במהלך הקפיצה, נתפסה רגלו בגדר, והוא נפצע – נקרע גיד ברגלו.

א. כיצד אמור להגיע אליכם דיווח על תאונה מסוג כזה? למי אתם אמורים לדווח על אירוע מסוג זה?

ב. האם תבצעו בדיקה לאירוע שכזה? אם כן, כיצד תבצעו אותה?

ג. האם ניתן להפיק לקח מתוך האירוע לשאר מוסדות החינוך בעיר?

תרגיל – ניתוח אירוע – דיווח ובדיקה

לפניכם תיאור אירוע:

במהלך ההפסקה, תלמידים שיחקו ב"מחבואים" ואחד התלמידים נכנס אל מתחת לקאראוון - מבנה יביל אשר היה ממוקם בחצר. (הקאראוון - המבנה היביל אשר היה מוגבה, לא היה חסום בתחתיתו ולא היה מוקף בגדר למניעת כניסת תלמידים מתחתיו. במהלך המשחק, כשנשמע צלצול הפעמון, התלמיד הרים ראשו ונחבט ברצפת הקאראוון - המבנה היביל. התלמיד פונה לבית חולים, שם אובחן זעזוע מוח קל וכן בוצעו מספר תפרים בראשו.

א. כיצד אמור להגיע אליכם דיווח על תאונה מסוג כזה? למי אתם אמורים לדווח על אירוע מסוג זה?

ב. האם תבצעו בדיקה לאירוע שכזה? אם כן, כיצד תבצעו אותה?

ג. האם ניתן להפיק לקח מתוך האירוע לשאר מוסדות החינוך בעיר?

ניהול סיכונים

נושאים: חצר, חצר גרוטאות, סביבת הברזיה, הפסקה, פעילות באולם הספורט, פעילות במעבדת המחשבים, פעילות בגינה/פינת החי, פעילות במעבדה, טיול/סיוור, פעילות מים, חפצים וחומרים, גז, מצבים "קשים" ועוד.

הנושא	המצב	הסיכון	חומרה	סבירות	הערכה	פעולה מתקנת
הפסקה	ריצה והתגוששות על מגרש אספלט	סכנת נפילה/החלקה, חבלה גופנית....	1 2/3	3 3/3	4 8/9	?
תקינות חצר	אבני ריצוף שבורות בחצר	התקלות ונפילה, חבלת ראש/גפיים	2 2	3 4	8 9	תיקון מיידי של הריצוף /סימון וחסמת האיזור

דוגמה

דוגמה

רמת ההסתברות	סבירות התרחשות
1	קלושה ביותר
2	לעיתים רחוקות
3	לעיתים קרובות

רמת הנזק	חומרת הפגיעה
1	נחוצה רק ע"ר
2	פגיעה עם אי כושר
3	מוות או נכות תמידית

חומרה	הסבירות להתממשות הסיכון			
	זניחה 1	נמוכה 2	בינונית 3	גבוהה 4
חמור – 3	3	7	9	10
בינוני – 2	1	6	8	9
קל – 1	0	2	4	5

סיכון נמוך – 0-5, סיכון בינוני – 6-8, סיכון גבוהה – 9-10